

10. Proměny cílů předškolní výchovy

Empirismus

- považuje dítě za prázdnou nádobu, kterou je potřeba naplnit
- dítě je jako tvárný objekt má být zformován do určitého tvaru
- zastánci tohoto směru vysoko hodnotí utváření návyků a proces učení kouskují do účelných kroků (Bacon, Lock)

Nativismus

- vývoj člověka je dán předem a je nezávislý na aktuální zkušenosti
- dítě si musí hrát a tvořivě se rozvíjet samo, vztahy mezi dítětem a dospělým jsou založeny na úctě k dítěti, k jeho osobnosti
- zastánci přirozené výchovy, kteří předpokládají, že vše je v dítěti již dáno Tolstoj, Rousseau, Dewey, Ericson

Interakcionismus

- střední cesta, která předpokládá, že něco je dáno, něco je ovlivněno vývojem
- na dospělého se zde nepohlíží jako na zkušeného instruktora, poskytujícího dítěti informace a znalosti, ale spíše jako na prostředníka, s jehož pomocí dítě může rozvinout své vlastní strategie, iniciativy a vytvořit svá vlastní pravidla
- J. Piaget, L.S. Vygotskij

10. Proměny cílů předškolní výchovy

1. Reformní hnutí
2. Výchovné osnovy pro mateřské školy hlavního města Prahy (1938)
  - činnostní metody (děti rozlišují, třídí, jmenují...)
3. Prozatímní pracovní program pro MŠ (1945)
4. Pracovní program pro mateřské školy (1948) – jednotná škola

10. Proměny cílů předškolní výchovy

4. Prozatímní osnovy pro mateřské školy (1953, 1955 – Osnovy pro MŠ)

- výchovné složky
- úkoly pro učitelku
- věkové rozdělení dětí
- pevný časový harmonogram
- mizí pojem spontánní hra (tvořivá)

10. Proměny cílů předškolní výchovy

5. Osnovy výchovné práce (1960) + Metodika „Rok v mateřské škole“
  - pojetí hry volnějši (1963 – i pro jesle)
6. Program výchovné práce v jeslích a mateřských školách (1967)
  - přibývá množství úkolů (1975 druhé zaměstnání pro nejstarší skupinu)
7. Program výchovné práce pro jesle a mateřské školy (1978, 1984) + obsáhlé metodiky

UKÁZKY

„Úkolem mateřských škol jest, aby podporovaly tělesný a duševní vývoj dítěte soustavnou, na vědeckém bádání založenou výchovu v dětské společnosti a aby mu i jinak poskytovaly ochranu a podporu, pokud se mu obého nemůže dostati v rodině náležitou měrou.“ (1938)

UKÁZKY

„V souladu s cíli vyspělé socialistické společnosti dostává se v předškolních zařízeních dětem od nejranějšího věku do šesti let výchovy a přiměřené přípravy k základnímu vzdělávání.“

„Výchovné úsilí předškolních zařízení směřuje k vytváření jednotného systému předškolní výchovy, v němž se harmonicky slučuje společenská výchova s výchovou rodinou.“
(1967)

UKÁZKY

„...zabezpečovat především prohloubení ideově politického zaměření předškolní výchovy jako významného ideologického prostředku, který je uvědoměle využíván ve prospěch rozvoje socialistické společnosti a jejich zájmů.“ (1978)

UKÁZKY

„Cíl předškolní výchovy je dán potřebami a záměry společnosti, proto se všestranný harmonický rozvoj dětí v socialistické společnosti zajišťuje v duchu ideových principů v dialektické závislosti na úkolech a podmínkách jeho budování a obrany.“

(1984)

10. Proměny cílů předškolní výchovy

Rizika kolektivistické výchovy (Šulcová, 1989):

- chybějící postupná adaptace
- vysoký počet dětí na třídách a absence individuální práce s dětmi
- výchovná zaměstnání, která dostatečně nerespektují individuální tempo dětí, čímž vzniká chronická situace spěchu
- mylné chápání MŠ jako přípravy na základní školu
- převládající řízené činnosti ve vnuceném tempu místo činností spontánních
- přílišné akcentování rozvoje intelektových funkcí na úkor ostatních, zejména emocí

LITERATURA

- Národní program rozvoje vzdělávání v České republice* (Bílá kniha). Praha : MŠMT, 2001. ISBN 80-211-0372-8
- Národní zpráva o stavu předškolní výchovy, vzdělání a péče o děti předškolního věku v České republice*. Praha : MŠMT, 2000. ISBN 80-7168-746-4
- OPRAVILOVÁ, E., GEBHARTOVÁ, V. *Rok v mateřské škole: učebnice pro pedagogické obory*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-847-3
- PELIKÁN, J. *Výchova jako teoretický problém*. Ostrava: Amosium servis, 1995. ISBN 80-85498-27-8
- Pracovní program pro mateřské školy*. Praha, Věstník MŠO roč.IV1948
- Program výchovné práce pro jesle a mateřské školy*. Praha: SPN, 1984.
- Rámcový program pro předškolní vzdělávání*. Věstník MŠMT, sešit 2, Ročník LXI, únor 2005.
- ŠULCOVÁ, E. *Význam předškolního věku pro zdravý vývoj populace*. Československá psychologie, 1989, ročník XXXIII, č.2, s. 193 – 204.
- Výchovné osnovy pro mateřské školy hlavního města Prahy*. Praha: Studovna učitelek, 1938.